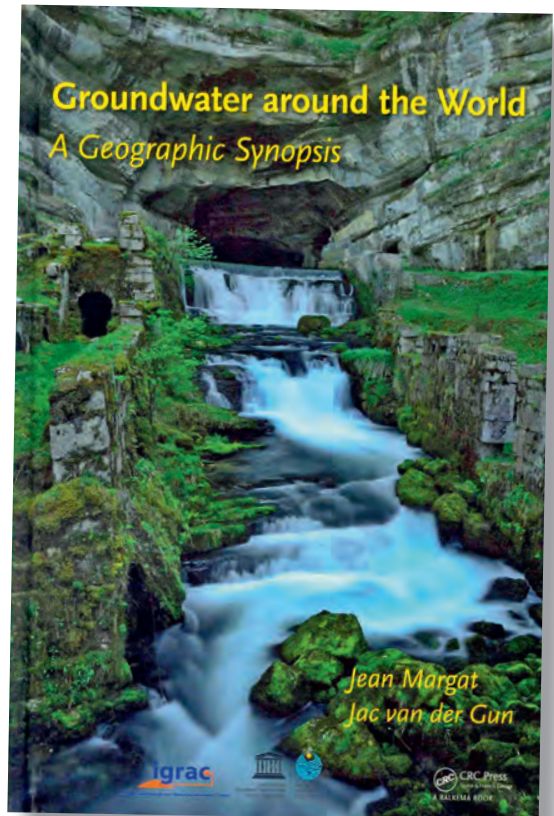

Groundwater around the World A Geographic Synopsis

Michael van der Valk

door Jean Margat en Jac van der Gun
Gebonden, 2013, CRC Press, 341 pag,
ISBN 978-1-138-00034-6, € 81,95

Sinds 1856, ik noem maar een getal, zijn er de nodige grondwaterboeken verschenen, en ook enkele onnodige. Veelal betreft het handboeken die beschrijven wat grondwater is, welke eigenschappen het heeft en hoe het zich beweegt, vaak voorzien van wiskundige vergelijkingen, uitleg over methoden om kenmerken van grond en water te bepalen, soms aangevuld met informatie over kwaliteit. Met wat geluk staat er iets in over methoden om de ouderdom, grondwateraanvullingsnelheid en herkomst te bepalen, al is dat niet gebruikelijk, mede omdat de auteurs vaak ingenieurs zijn met minder interesse voor natuurlijke systemen dan voor rekeningen en techniek. Het aantal boeken over grondwatersystemen is vervolgens op één hand te tellen.

Groundwater around the World past in geen van deze categorieën, of wellicht toch in de laatste. Op basis van een eerder in het Frans van de hand van Jean Margat bij UNESCO verschenen publicatie, *Les eaux souterraines dans le monde* – inmiddels niet meer verkrijgbaar en wat verouderd – heeft ir. Jac van der Gun een nieuw standaardwerk geschapen dat zijn gelijke niet kent. Als de eerste directeur van IGRAC, dat deze maand 12,5 jaar bestaat, heeft hij als geen ander kennis van de mondiale context van grondwater. Samen met zijn brede ervaring heeft hij deze te boek gesteld. Het resultaat mag er zijn: overzichtelijk, begrijpelijk en diepgaand worden complexe zaken

uitgelegd: aquifersystemen, grondwaterwinning, grondwaterbeheer en grondwaterbescherming. Getallen, kaarten, tabellen, referentiemateriaal: het wordt allemaal vakkundig en overzichtelijk gepresenteerd. Het boek maakt hierbij tevens een verbinding met de maatschappij, beleid, volksgezondheid, ecologie en natuurbeheer, hetgeen in de meeste grondwaterhandboeken ontbreekt.

Ook de beperkingen van de wijze van presenteren van de gegevens worden genoemd: niet alles kan in evenveel detail, kaarten van een continent doen geen recht aan de diversiteit die op verschillende andere schaalniveaus een rol speelt, en drie- of vierdimensionale fenomenen zijn nu eenmaal lastig te vatten op papier. Deze kanttekeningen van de auteurs maken het ook tot een eerlijk boek. Er zijn daarnaast grote verschillen in de kwaliteit en consistentie van de data, hetgeen bijna onbeschrijfelijk is, een mer à boire waarop men al snel het overzicht kwijtraakt. Het is daarom prettig dat er deskundige hydrologen zijn die het overzicht hebben kunnen bewaren. Van der Gun is een der weinigen met dit overzicht én beschikt daarnaast over de vaardigheid om zijn kennis en ervaring over te brengen op een breed en geïnteresseerd publiek.

IAH Presidents' Award voor Jac van der Gun

De International Association of Hydrogeologists (IAH) heeft nu 20 jaar een zogenaamde 'IAH Presidents' Award'. Deze wordt jaarlijks uitgereikt aan een lid dat uitzonderlijke internationale bijdragen heeft geleverd aan grondwaterwetenschap en aan het verbeteren van het begrip en beheer van grondwater ten behoeve van het milieu en de mensheid. Het is geen verrassing dat Jac van der Gun vorig jaar deze prijs toekwam – volkomen terecht!

Aan medeauteur Jean Margat hebben we vanuit UNESCO, WMO en de IAHS reeds in 2008 de International Hydrology Prize uitgereikt voor zijn werk: voor de VN en meer dan 25 jaar bij het Franse BRGM.

Groundwater around the World is fraai en rijk geïllustreerd, veelal met foto's van de auteurs zelf, maar ook van collega's als Jacques Dufour en Ton Negenman. De vele duidelijke en kleurrijke kaarten geven het grensoverschrijdende karakter van grondwater goed weer: waarlijk de geografie van grondwatersystemen op mondiale schaal. Het smaakt naar meer.

Bijzonder nuttig ook zijn ook de appendices, waarin onder meer wordt verwezen naar aanvullende literatuur – voor zover ik overzie tamelijk compleet – en waarin ook per land een overzicht van de bij de auteurs bekende informatie (kaarten, boeken, artikelen) wordt gepresenteerd. Dit laatste is een beetje arbitrair, waarbij sommige landen vreemd genoeg ontbreken. Van Zwitserland, niet genoemd in het boek, heb ik bijvoorbeeld een zeer fraaie grondwaterkaart voor me liggen. Van niet veel landen is een dergelijke gedetailleerde kaart beschikbaar; het had als voorbeeld van uitstekende grondwaterkartering op nationaal niveau kunnen dienen, door de overheid en in het algemeen belang. Nederland had ooit een begin van dergelijke kaarten, net als geologische, geomorfologische, bodem- en zelfs waterstaatskaarten, maar al deze projecten waarbij de burger eenvoudig informatie over de natuurlijke existentie van het land kon vergaren (alles was bij iedere boekhandel te bestellen) zijn door de Nederlandse overheid de kop ingedrukt. Het gevolg is dat er steeds minder informatie beschikbaar is en we via antiquariaten terug moeten grijpen op vaak derdehands producten uit de jaren '60 en '70.

Helaas had de overheid ook weinig interesse in een publicatie over grondwater in de wereld, zodat de auteurs dit in eigen tijd hebben samengesteld, wat ze gelukkig ook de vrijheid gaf zelf alles te doen zoals ze het wilden hebben, met een zeker fraai resultaat – des te meer lovenswaardig, een waardige bijdrage aan het waterprogramma van UNESCO. Het is vanwege dit soort kwaliteitsproducten van hard werkende individuen dat Nederland als Waterkennisland bekend staat.

Groundwater around the World is een nieuw standaardwerk, waarvoor de auteurs alle lof verdienen. Het boek is zeer leesbaar geschreven. Mede omdat het geen enkele wiskundige vergelijking bevat is het ook voor de leek te volgen. Het is een van de zeer weinige grondwaterboeken waarvan dit gezegd kan worden: grensoverschrijdend maar ook grensverleggend – warm aanbevolen als Sinterklaascadeau! Vanwege de leesbaarheid en de informatiedichtheid is het boek de prijs waard. Het is evenwel de vraag of het voor zo'n bedrag ook door bijvoorbeeld een Afrikaanse of Indische universiteit kan worden aangeschaft; dat blijft toch wel een probleem. Hier heeft de overheid duidelijk een kans laten liggen om Nederland goed als Waterkennisland op de kaart te zetten. Mijns inziens had het boek mondiaal moeten worden verspreid opdat men in het Zuiden met Nederlandse kennis betere beslissingen over grondwater kan nemen, met het oog op eventuele grensoverschrijdende aspecten. *Groundwater around the World* mag namelijk op geen hydrologische boekenplank ontbreken.